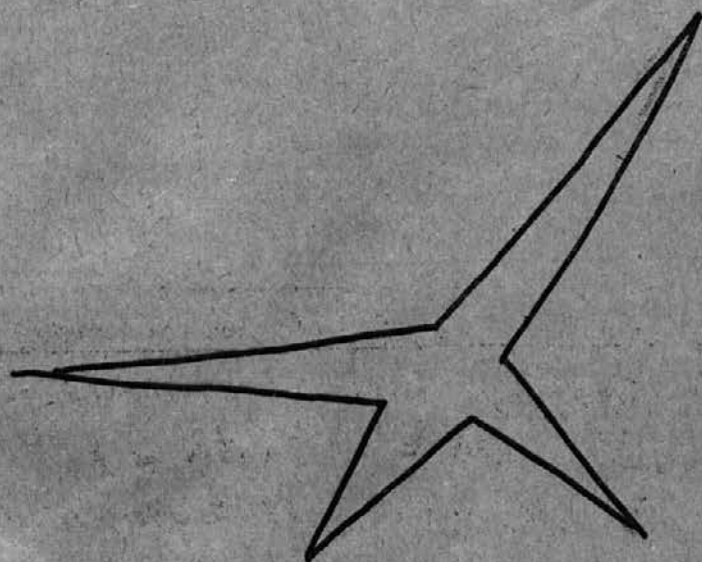

LIT. GLASILO MARIJ. KAT. DIJAŠTVA

Vsebina petje številke:

Mirko Arsenak:	Upehana molitev	str. 1.
" "	: Dom.	" 2.
Leopold Stanek:	V belem mraku	3.
Joško Krošelj:	Raztrgane stopinje	4.
Jr. B.:	Hrepeneci psalm	5.
E. H.:	V zarji liturgije	6.
Anton Brštele:	O, kam je vse kakor v pravljici	8.
Mirko Arsenak:	Askeza	9.
I. Kender:	Umetnik moli	12.
Joško Krošelj:	Silvija (dalje)	13.
I. Kender:	Moja celica	18.
Anton Brštele:	Roleče bom zastila skna	19.
J. U.:	Generalna vaja "Mrtvaškega žemina"	19.

~
J. Makar: Pisloga.

"Stražni ognji" so literarno glasilo mariborskega katoliškega dijaštva. Izhajajo mesečno. Posamezna številka stane za dijake v Mariboru 3 din. po pošti se postnina. Za vse druge 5 din. Naročnino plačujete enkrat!

Upravnik: Joško Krošelj, VIII. gim.

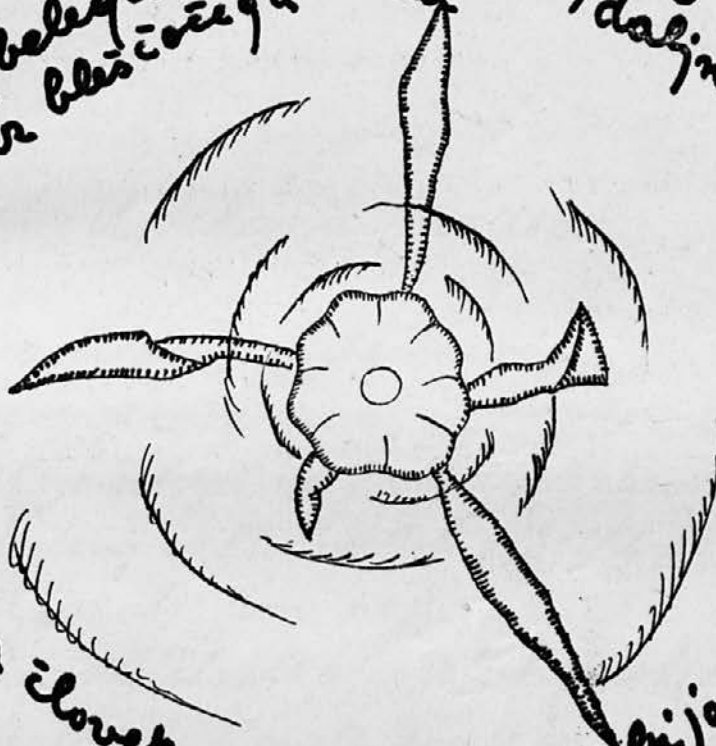
Urednik: E. Horbek VIII. gimn.

Rabindra nath
Tagore

Če bi ljudje izvedeli, kje je mojega kralja.
palača, bi se razblinila v nič

Zidovi so iz belega srebra
stropa je iz bleščatega zlata

Kraljica leži v mu na dalj
daljnem bregu sedmero
neprehodnih morij

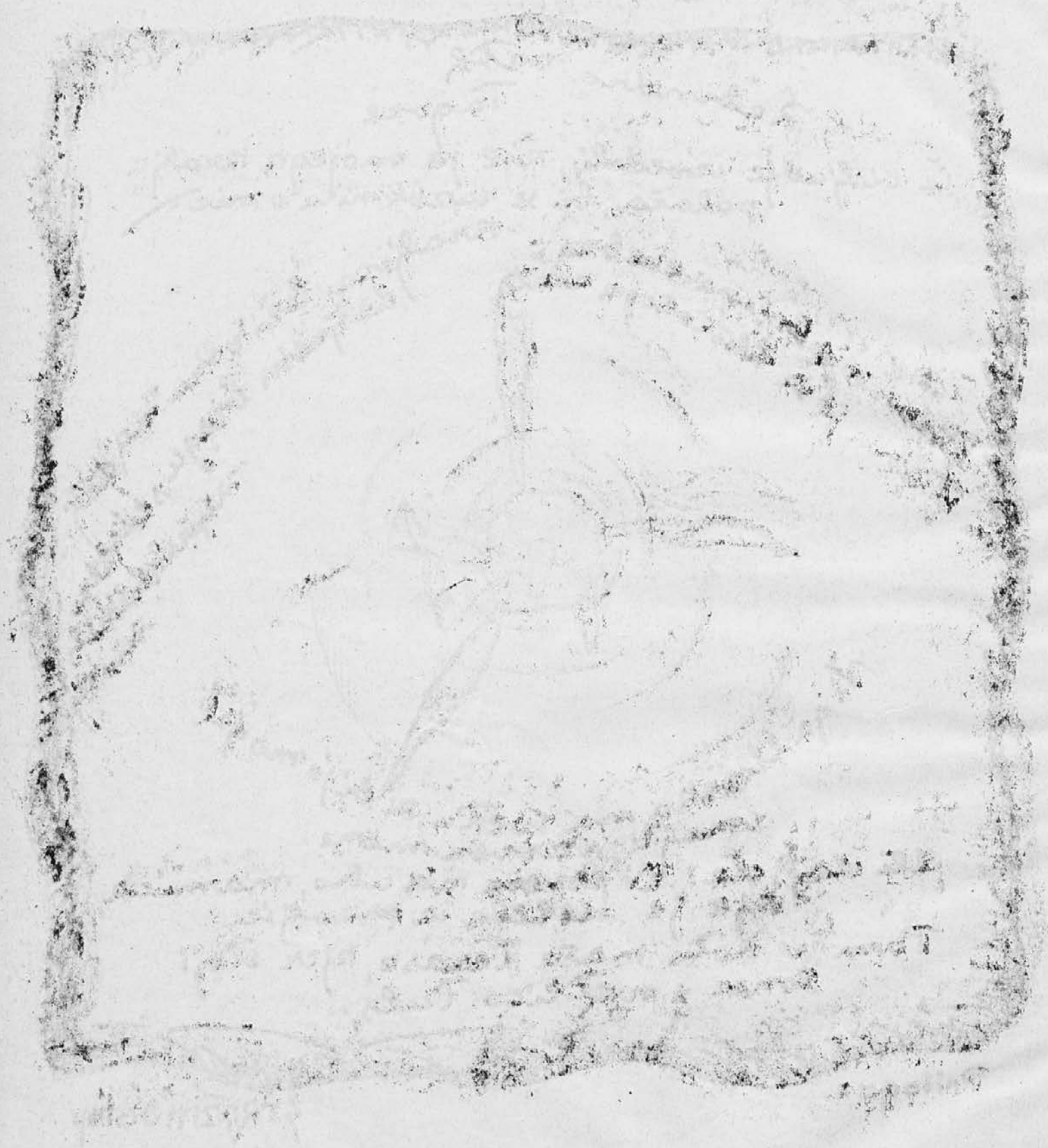

Viga človeka na svetu, ki bi jo mogel
najti, karven mene

ali daj, da ti povem na uho, mamica,
kje je dečica iz pravljice:
Tam v kotu naše terase, kjer stoji
lonec s svetlico Tulsi,

Priloga 1.

ŠTRŽNIOGNI

STRAŽNI OGNJI

ŠT. 3.

Mirko Arsenak:

Upekana molitev.

Tse tihe, pretihe so sanje,
vse srečne, presrečne;
bel je čoln in jadra od sladkih
slutnj dekle in kot zibelke so,
ki mati jim poje.
Sladke, sladke so slutnje otrok.
Mati, ali kmalu pride čoln z bratom,
da bo z veslom raztrgal
dekleč jadra?
Ali on nima sanj od sebe, mati najina?
Zakaj potem prihaja skleno v oči?
Laj je tako svetlo vse morje
od neba božjega.

Mirko Avsenak:

Dom.

Tako željni smo vsi ljubezni, da vemo: umeli bomo brez nje, ako ne pride kmalu in ne položi na prudno našo glavo svojo sladko, usmiljeno, roko s sladko besedo tolažbe.

Pa tavamo okrog kot slepi ali omoteni, ker ne vemo, kaj je to Ljubezen. ---

Herujem, da si Ti moj Bog, ki bivaš v Luči večni nad svetovi, pama čista in vsa Ljubezen - a kaj bomo mi z mirom Tvoje Ljubezni, z ognjem Tvoje Luči: če smo daleč od nje, umiramo od mraza; če smo blizu, nas sežigajo odkritja težkih skrivnosti?

Kaj bomo mi z njimi? -

Kako žene, ki bodo nagnile svoje srce k krepencem, spevu naših, mladih dni, ki kakor vetrovi iščejo po vrhovih in stepah, iščejo in ne vejo kaj: ali srečo ali svojo najtišjo tajnost; ali bodo one umele prve, ki bodo objele našo prošnjo, ki pama in stozina in nedolžna hodi okrog, povsod okrog, berčica nečesa, kar se je davno nekje zgubilo in zapravilo, ciganka, morda prosjakinja, morda hatica: nekaj ji je bilo vzeto, pa ne ve, ne kdaj, ne kje in blaznost sega po njej. ---?

Ne vem se in ne vem, kako bom vedel. Živim z ženo in govorim in se pmej in plakam z njo. Pa ne vem, ker sem hudoben jaz in je hudobna ona in vsi mi: skrivamo si svoje najlepše, svoje najsvetejše in najljubše pokeptamo in pohodimo, prešerno in pomekom; bojimo se, da ne bi bili mehki in brez roženege oklepa goli otroci pred človekom, ko bi mu morali dati iz svojih najžgih templjev lep, najljubši spomin. - Ne vem, kako bom vedel. -

Prijatelj - brat. - Zavriskal bi, kakor zavriska fant, ki gre od dragega dekleta, ki mu je povedalo sladko besedo, ali kakor zavriska duša, ko je vzgla od sebe blato in rušje svojega telega selca, zarajal bi vnelo, zasmejal bi se solnčno, kakor se že od prvih dni nišem, zapel bi lepo, zadovoljno pesemco kakor še nikoli: ko bi mogel ostati samo dva utripa večnosti v blaženi veri, da sem jim v dušo gledal. -

Imel sem prijatelja: oba sva bila dobra in pridna in verjela, da je dovolj; če sva oba obrnjena v isto belo razčarjeno daljo, noge pa so hodile vsaka po svoji stezici in dobro nama je bilo pri tem. Pa je prišel prenosnik in sem mu dejal, da mora stopiti sem na mojo stezico, v me pamega, in koni hotel - saj je imel pravico do svoje stezice! - sem ga preklel. -

Prosil bi ga oproščenja, pa smo vsi haki.
Ljubil sem deklice in še jih ljubim. Tiste mlade in čiste, ki še nimajo
ponarejenih obrazov in laži v očeh in v vraki besedi prikrivanja.
Pa je vedno z menoj moj veliki smatni greh moje mladosti: iskal sem
njihovih belih in smejočih se otroških duš, ki se še ne gavedajo svojih
lepot in še ne poznajo niti Velikega in Močnega niti ljudi v njihovih
gradih mislih, polnih gnušne setčnosti, niti te ljubezni, ki je morda pa-
mo v huncu selčnosti: Jaz pa grešnik in zločinec, sem jih, - morda
nisem niti hotel! - vzel iz tega raja, prerogodaj sem jim povedal rago-
detje o njih, poslal jih na cesto hrepenenj brez utehe, na ulico brez konca,
odkoder ni vnitve nikomur; samo o svojim pogledom, ko je iskal
lepoto-ljubeev pri teh dušah, sem odkrnil njih molčeče tajne, kiso se
spale v svojem mladeniškem snu, že z besedo, ko je boječe in a hrepe-
nenjem skušala odgrniti zastor, da bi videl, kako je v njih Bog, že
z besedo sem raztrgal Kerube-stražarje in sedaj so spustili in pove-
sili svoja krila in bodo umeli... Ljubil bi deklice, mlade in čiste,
a pod mojimi pokrami vse rlene, ob meni vse umre...

Zadnja si, mati moja zlata, zadnja v mojih blodnjah? - Pa bodi
zadnja, zadnja postaja tega težkega pota blaznega iskanja, ki mi
je izpila mlado moč, zelene pike iz mojega belega ponosa, ki je
stregel zdravje in smel raz moj obraz in radi česa je sedaj moje
oko motno in moja beseda krijava in moje lice kakor bi bil
starec. -

Bodi, mati, zadnja blodnja ljubezni, o kateri sanja moje
trudno srce in ki bo vsa lepa, vsa mirna; prosim te, ki sem me
se pozabil vsa ta dolga, težka blodna leta. --

Leop. Stanek: V belem mraku.

Ineri.

Inerinka, bela zvezda, poigrava
palko v tihi mraku...
Na okno trka svetli blešč
in vabi v daljo belih cest:
njen mehki dih poljubi lica -

O, vse lihe želje črno so zadiskle...

Joško Križlj:

Raztrgane stopinje.

Bogab sem. Sam ne vem, kje je mejnik moji mladosti, kje brepenenju, kje ljubigni. Pa sem vendar tako ubog, tako nedopovedljivo ubog. Pogledj, sestra moja daljna, kamorkoli namerim svoj korak, kamorkoli iztegnem svoje roke, tam ne cveto več rože, tam ni več pomladi, tam umre vsako življenje. Tam ne poznajo ljudi ne mladosti, ne smeha, ne ljubezni, ne sreče.

Vse je kakor pravljica, kakor pravljica iz tisoč in ene noči. In vedno, vedno mi zveni v duši.

Glej, sestra moja ljuba, svojo pot sem hodil, čisto svojo pot; nisem se maral udingati ne kemu, ne onemu, hodil sem svojo pot vedno dalje. Ljudje pa so se spogledali, in v vsakem prcu je že dozorelo vprašanje in sklep ob enem: Kdo je ta, ki je med nami? Kdo je prišel v našo predo in zdaj pleče mrežo, v katero bo lovil nas, lovil naše misli, lovil naše besede, tehtal naša dejanja. Ubijmo ga. — Tako so sklenili. Terci, ki ne vedo, da človeka sploh ni mogoče ubiti.

In kako hodim se vedno okoli, v napoto in nadlego marsikomu. In na tej svoji poti sem našel prelepo knjigo. Črke so bile lepe, mehko božajoče in tople, a mrtve. Vanjo sem dahnil vso svojo mladost, vse svoje življenje, vso svojo pesem, svojo molitev, samo, da so te črke oživele, da so postale moje novo življenje. In v meni je klilo, raslo to novo življenje, življenje, ki sem ga sanjal v davnih, davnih dneh svoje mladosti, v onih rečnih, pomladanskih dneh, življenje, ki sem ga sanjal v onih lepih, lunojasnih nočeh po akaciji in vrtnicah vonjajočih, življenje, ki sem ga sanjal ob borem žitju svojih mladih let. Ob sladkosti upanja in vere sem porabljal na kazočaranja, ki so mi krvavo bila v obraz, porabljal na vse prevare, ki so rezale ob moji poti. V sebi pa sem gnetel življenje, v sebi pa sem netil, oženj, v sebi pa sem varal brepenenje. Vse, vse mi je opljuval svet, tudi to edino svetinjo. Niham več doma, tam sem ga razgal. Naj zgori, če je bilo vse laž, nimam več doma. Kamorkoli se ogrem, vse poti so proste, svobodne...

Grešil sem, mnogo sem grešil. Zavrgel sem bil Tebe, ti moje Dobro, lebe Resnico, sem bil v svoji nespameti zavrgel. Ho sem prvokrat obču-

ti v ubi blagoslov ljubezni, sem te znova našel. Žalil sem te, žalil, žalil. Sovražil sem, ubijal sem, mlada življenja sem kral in jih metal v ogenj. O mladost, grešila si, a si tudi ljubila, zopet ljubila in izpila do dna vso grenkost, vso srečo, ves blagoslov in razdvojenost in nemir mlade, mlade ljubezni.

Blodil sem. Niso bile mehke poruke moje poti. In še predno sem se zavedel, sem kriknil od novega razočaranja. Sanjal sem, in ko sem se prebudil, sem si pogledal v obraz in sem umoril prvo jo tisto bledo, pesem.

Molk je padel na mojo raztrgano mladost, in razvaline mojega krepenenja je preplavilo življenje...

Ti daljna moja sestra, ne trosi rož na mojo pot,
ne odpiraj duri na stečaj!

Zastri svoja okna -
ugasni luč!

Noč mora biti med nama! Ko bo tekala polnoč na moji prsi, te bom poklical, tako kakor pokliče otrok svojo mater v paryah...
Pridi in blagoslovi mojo pot.

Tako daleč je še do doma, tako daleč.

J. B.

Krepeneci psalm.

To je moje krepenenje,
da čakam tako in oživljam cvetje,
ko prihaja iz popkov in odvonjava v poslednji uri pomladni.
Molitve se vzdigajo in odzvanjajo Tebi.
Moja duša se raduje in v podobah pary si Ti, moj svet spomin,
o Bog.

Noč in dan živi moje krepenenje in vem,
da se bom vrnil, ko bo moja toga ležala
ob reki pozabljenja...

Potajno sapa večnosti šelesti
in odnaša listje drevesa življenja.

E. X.

Vzaroži liturgije. (Modifikacija.)

Srednjeveški človek je tvoril v sebi polno, resnično celoto. Svojo osebno samobitnost je znal dvigniti in vzgojiti za božje občestvo v Kristusu, občestvo, ki so v njem nezgledno zacvete močne osebnosti in ki pomeni uresničenje božjega kraljestva na srednjeveški zemlji. Razvilo se je močno katoliško individualistično naziranje, polno življenja, obsegajoč vse stopnje in člene socialnega reda, polno otroške učenosti Bogu in skupnosti, ki daje vsaki posamezni duševnosti vrednost. V takem praodrešeniškem smislu, v skrivnostno nastajajoči bogopodobnosti, je človek živel že na zemlji nadnaravno življenje: socialno življenje duševnih moči, ki najdejo šle v tih žitvah do počloveka izpolnitev lastnega jaza. Bila je doba izrazite duševne kulture. Pomerjajmo brez osebno lepoto antične umetnosti s srednjeveško umetnostjo: iz nje odseva lepa duša srednjeveškega človeka, globoko doživljanje, in polno življenjskih izkušenj. Človeštvo je v sled vsestranskega, močnega doživljanja po Kristusu vzljubilo božjo skrivnost. Prežeto luči in žarkom milosti božje je mistično gledalo Boga. Božja oddaljenost je postala božja bližina, le v redkih blagosloavljenih dušah prednjega veka, le v njihovih redkih trenotkih. Njihove duše so zajele globoko v božjo skrivnost. Sam Bog se je moral učlovečiti, da je premostil prepad med časnim človeštvom in brezčasnim Bogom. Božji Sin se je žrtvoval, da premaga in prehodi brezno krivde in bolesti, kot žgalni dar sprave božji ljubezni. Iz naročja Prečiste se je rodila novo, prečudno stvarstvo, drugi Adam, da izbriše žalno govest prvega Adama in nas priključi s prastaro vezjo k milosti Bčeta. Kristus je moral živeti še nadalje z vidnim telesom med človeštvom. Božja daritvena žitev živi v vidni Cerkev, da tvori večno vez med Bčelom in Sinom. Cerkev pomeni življenje, polno resničnosti, zgodovinsko dejstvo, ki prevla vsa. Ko časovno obliko z večno vsebino. Srednjeveški človek s takim naziranjem je katoliški človek.

Kajpak je naša današnja duševna podlaga popolnoma druga, druga. Moderna filozofija je s svojimi virovitimi duševnimi preobra-
ti pomandrala cvet prednjega veka; resnično in življenje polno kul-
turo so moderni ljudje ubili. Zato jih je poplavila porodenj mehanis-

nega življenja. So običaj današnje človeštvo prav silno. Pojem Boga jim
je vse; Kristusa kot resnično dejstvo pa so izgubili. Zato vemo, da tiči
v človeku, ki misli samo na božanstvo, - vse drugo pa mu je le lepa
pravljica iz žutrovega, - prokletstvo enostanske, moderne in brezglave
kulture.

Prav tu se je porodila močna reakcija liturgičnega življenja, ki
poudarja polločen, krepek in centralen pomen skupne božje službe,
glasi skrivnosti svete maše. Velik in močilen je njen pomen. Skupni-
pina vseh obredov, napetost in molitev, predstavlja liturgija visok
in blesteč ideal, Krista in njegovo daritev, ki jo ponesejo svečeniki v
našo notranjost. Lepa je katoliška liturgija, polna umetniških
lepot in zdrava je, kakor krepična kopel.

Človeku, ki razmišlja globlje o njej, je, kakor da bi gledal Raf-
faelovo sliko: *La disputa del Sacramento*. - Nad oblaki plava sveta
Trojica, obdaja jo občestvo svetcev; na zemlji mistična prisotnost
učlovečenega Boga, Kristus v podobi kruha, obdaja ga vidni cer-
kev: naravno in nadnaravno v plastičnem odnosu. Po blagoslovu
in posvetitvi kruha in vina je vsa nižja narava povišana, nadnarav-
na sila je vneta in tvori vez do pramoči. Stvarstvo naj služi stvarniku
kot daritvena žrtev, naj postane bistven del stvarnika. Nepristano
obnavljanje in spreminjanje v božjo naravo se zgodi ma Kristovo be-
sedo: svečenik je božji posredovalec. Vsa ustvarjena narava je bistven
del mističnega telesa Kristovega; vsi ljudje je božja klica in sled
božje dobrote, lepote in resnice. Pri prejetju Kristovega telesa po-
stanemo del vseobsegajočega Praduha, prerajeni otroci božji. To
prerajenje v nas se izliva kot dišeč blagoslov v misli, besede in dejanja.
Marsikdo razvije prav tu svojo moč, ob živem velcu. Tu se vsi ne-
prestano prerajenje, posvečevanje, tu se porajajo moči. Tu se združita
oba pola naravnega in nadnaravnega, tu začenja harmonija
vseh moči in protimoči v veličasten *Insum corda*. Tu se pride žarki
vere kot prazloboka vednost človeškega razuma, tu se pride žarki upanja
kot prepro, zdravo zaupanje, tu se pride žarki ljubezni, kot popolna posve-
tenost, posebnosti praljubozni božji.

Sestra moja in brat moj! Potopi se v to skrivnost in se oplemeniti z njo,
Rajti vedi: brez posebnosti, velikih in močnih, ki se prepletajo in pastijo v skup-
nost, ne bo raslo in uspevalo tako lepo naše, nastajajoče občestvo.

Antoni Brščič:

O, tam je vse kakor v pravljici...

Podaj mi roko,
poglej mi v oko
in pojdiva v tiho dolino...

Ob vodi samotni
se sklanjajo vrbe žalujke
in z mahom obraščene skale
se mirno zrcalijo v temnozelenih valovih...
O, tam je vse tako tiho in resno,
kakor v pravljici...

V bele dlani bova vode zajela
in si inspirala solze pekoče.
V raklošumčih dobravah
si bova natrgala cvetja
in se opajala z mehkim drhtenjem
ptičjega petja.

V temno globino voda
bova pogreznila grenke spomine
in bova kot dete,
ki prvo besedo jeclja
in z neba jasnino
se poluce smehlja...

Mirko Arsenak:

Askeza.

Bratje, nasujmo rož po naši deželi - !

Z raztrganimi dušami in vsi bolni in blodni smo prišli v življenje. Temna megla, ki nas vedno obdaja, se zajeda vanj in ga razjeda. Samo hrepenenje po daljnih, visoki luči, izven teh meglenih valov bivajoči in nam namenjeni in nas čakajoči, samo spomin nanjs in ukaz, da pridemo k njim: to je naša duša.

Glej, brat, ne misli si, da ločem biti moder pridigar; naj se ne bo sram, da bi priznaval tujo modrost; samo zamisli se ob teh belih listih in skloni se nad, davno, davno uganjko svojega srca. Spobojno mislijo stopi v čisto svetlišče, morda pške. samo molitvijs, kakor sem to storil jaz.

Glejta, brat in sestra, svetilke! Morda so leščerbe, morda samo svečke, toda ne vezita jih ob kamenita, mokra tla.

Vse raztrgane, bolne so naše duše: ne bodi tako neveden svojega Ččeta, da ne bi hotel biti niti zdravnik, niti umetnik.

Čče, Ti pa naša srca blagoslovi, da bodo živele.

Svetniki.

Med mladimi ljudmi - in ljudje so vedno mladi - so, ki hodijo vedno in vedno s širokimi gestami in koraki med ljudmi, na ulicah, in se vračajo in zopet odhajajo. Vedno isti, vedno enaki in vedno nespremenljivi. Ali je prav, da živijo tako življenje? Če je tako, potem ne bi bilo prav metati jih s tega samozavestnega prestola, s te samozadovoljne poti in jih pošiljati na ono drugo pa-

motno pot, kjer je tako hudo, hudo.

Človek, si že kdaj doživel globoko v duši globoko občutje, globoko spoznanje; kako so ranjene vse naše duše? Obložene so z zemljo, težko in umazano, vsaka misel je vbriggana že pred rojstvom od mlači in blata, preko katerih hodimo.

Spoznaj, duša-pestka, da je radost v tem, da so mokre in blatne tvoje peroti. In tuj radostnik vriske bel temnih oči, če morejo slačiti mlado željo - ptico in ji zvezati perot in ubiti pogled v solnce. In če se nisi videl bedne ptičke, ki poje slepa in s strupom v perotih, pojdi na naše sestanke, poslušaj nas, kadar hodimo po dva in se pogovarjamo o lepoti, ali če samotni bedimo v svoji beli sobici. Odpri dušo in naj te ne bo prava prignati, da je v nas samoljubja več kakor lepot.

O, bratje, pojdimo in posvečajmo svoja srca!

Ali hočeš žalostno zgodbo? Fant, dekletu, se spove, potem pa gre domu in pozabi, da duša, ki se vekomaj ne bori, mora propadati z vsakim trenotkom, ki ga preživi brez boja, brez posvečanja tega, kar je v njej. Bori se in trga jo globo, ki zahteva v naših srcih že domovinsko pravico! Vedno bolj naj se očisti duša v borbi in uplajenju in večni odprovedi. Torej, prijatelj, da je v tem edini svetki smisel življenja. - Glej, sedaj, kosi tak, bi se objel, da se za vedno obranim pred vsem, kar hodi okoli kot rjoveč lev.

Treba je.

Po temni in ozki ulici hodi, kjer diha od mračnih hiš vlažen hlad. Tih je krog naju, tudi najini duši sta udani in odkriti; stiska se dlan: odpoved.

Pam od drugega konca ulice hiti fant, široki in veseli so njegovi koraki. Ustavi naju z radostno kretajo, z razposajeno besedo.

Kajda sva tako zamišljena in sama zase in tako stojna? Pravi, da ve, očeno da tukava; pravi, da zavajava ljudi v sentimentalnost in zašlo mistiko. „Saj tudi meni ne moreš očitati, da bi bil bogve. Kako pokvarjen, toda svetnik se ne mislim postati. Kaj bi pa bilo, če bi vsi naenkrat postali svetniki, kdo bi jim pa odkarje jidal?“ To govori široko se smejoč kakor navadno pri takih stvareh, morda ve, da me to najbolj zmoti in razoroži.

Glej, prijatelj, ali boš ti določeval: koliko bom priden, koliko pa ne; koliko bom dober, koliko pa ne?

Ne zdi se ti, da je taka beseda samo dokaz, da nimam kiste znanosti, ki izvira iz razuma in iz srca, ki je prava, plemenita vednost: vednost o tem, kaj je krepost. Saj bi moral potem vendar drugače govoriti. Seveda pa ni ško vednostjo o kreposti nujno, da bi moral biti že dober; saj sva ravno dejala, da je vse krog našega najbolj notranjega stebra-bistva umazano in nizko. Mislim na milost bžjo, ki je vsa izven nas in je mi najmanj ne zaslužimo.

Mnogi pa govorijo: Pa, saj ne moremo imeti smisla za tako navdušeno in temeljito čiščenje tega, kar se je blatnega prilepilo na lepoto, ki je predišče v nas. Pomisli na žuljeve dlani delavca, ki ne morejo misliti na objem večnih skrivnosti!-

Glej, prijatelj, saj tudi ni potrebno dosegati take stopnje popolnega očiščenja, če je ne misliš izvoliti za svoj stalen dom.

Poglej v duše drugih: borile so se nekdaj, potem pa so jih zavežala dela za dom in kruh; pa jih je Bog blagoslovil za vse dni s počno dobroto, in jih poplačal za pre pamotnih vitnarskih juber, ko so gojili gredice in prosili nanje solnca, pa niso bili uslišani.

Brat, sestra: ali hočeta biti vitnarja sredi med pesmimi mladik čini?

O, vidim, da si huden, prijatelj;

„Kopa je tako hudo, želeči vse, pa tako malo dosegati; zdi se mi, da ne morem postati dober, da sem zapisan glu, da se vse nočuj z menoj, da sem igrača!“

Tudi meni je tako. Toda, zdi se mi, da je to skrbnost življenja, da ne prekolnemo te bedne pragnote v življenju.

O, počakajva skupaj blagoslova, ki pride in skupaj moliva!

(Dale.)

Škender:

Umetnik moli.

Vseustvarjajoči,

dal si mi drobec svoje stvariteljske moči,
še iskrico iz svojega Srca prekusi mi v nemoči!

Plamen vsepoživljajoči Ti zanetim,
kakor žaroviti žaromet na gori,
do najmanjše gube haljino Teme razsvetlim.

Vesoljstva trohljive in gnile namove
ljal bo v žepi žgoči
in v Tvoje ljubezni okrilje bo zgrinjal svetove.

Vdahni življenje v moj stvor,
Zvezda vseh vtikov,
da bo živo gazarel - Tvoj meteor.

Joško Hirošelj:

Silvija.

I.

Svela noč. Mirno in trudna leži nad mestom. Tmorje luči se potaplja mladost, krepenenje, življenje. Ulice so polne kleter in kvant in težko se zibajajoč senc. Svela noč. Mirno gostilne semiel - godba in ples-. Tako iz ulice v ulico, kvanta in kleter, fantje, dekleta v poldnev, žene, možje v poletnem gorenju, starci v zalonu. Troča, ostudna beseda, v strast, v pohoto mameča, trudna, polzko vabeča.

Svela noč. Kolikerim si sveta? Kolikerim družinam si vnika hčere, sinove iz tujine? Kolikerim si pokazala pot nazaj, nazaj na kisto prelepo pot, ki jo razgane ljubeča mati pred slehernim svojim otrokom, kolikerim, o ti miru, ljubezni, preče polna svela noč?

Glej, v tujino se je napotil sin, ves mlad in zdravja poln, z molitvijo v prcu se je napotil, z vero ljubeznijo v duši, pa je utonil v življenju, glej: v mesto se je napotila vsa lepa in nedolžna, samo, da bi kaj zaslužila, in danes plaka nad razvalinami svoje mladosti, ljubezni dekliške. Prišel je in skrušeno roko je posegel v tabernakelj njene ljubezni, pa jo oskrnul svojo pohoto mlado življenje in ga neusmiljeno pogнал v vrste onih najbednejših, najpikarnejših, v vrsto onih, do katerih ima vsakdo pravico, da se jih loti, kadar se komu gljubi, da jih oblati s svojim posmehom, prezircom.

O bog, ni jih. Pragni in žalostni so domovi. In žalostne in obojne so stopinje mater in težki in zamisljeni so koraki očetov.

Spil sem hitreje, samo, da bi se ognil tem pijanim ljudem, da bi skril ko presveto v svoji duši, da bi mi še tega ne ubil svet, kakor mi je ubil najlepša krepenenja, krepenenja, ki so bila moji edino življenje. Spomnil sem se na kisto prežalostna romanja

v dobi hotenja, ripenja, zorenja; spomnil sem se vseh tistih
vzgojiteljev, ki so mi hoteli dobro, ki so mi tako ali tako stali
ob strani v tistih strašnih dneh. Na vsakega sem se spomnil lepo
po vesti, ~~skoraj~~ toplo mislijo sem ga pobožal: ki si mi dal po spo-
znanje - o Bog, saj res, niti sam nisem vedel, da sem „Gedächtnis“;
ki si mi prerokoval to: Iz lenuha se nikdar ni bilo kaj morda, če
krepko vas bo pestilo življenje. Življenje zahteva krepkih rok, zdra-
vih ljudi, ne pa takšnih jecljajočih potrkov.

Loba, kjer stanujem, je vsa mehka in topla. Težko zasnežena luna
meče nežno božajočo svetlobo naokoli. Na stenah se dolgočasi nekaj
naših prestadnikov, opljuvanih literatov. Na mizi je slika Silvije,
iz njenega dvajsetega leta. Lobo sem si uredil čisto po svojem sku-
su, ker je možno, da postanem še živčno bolan, ako me prepo gro-
od vseh prani razni generali in oficirji.

Moj Bog, kako lepo je tu. Po tem širnem, razglednem svetu sem blodil
in prosjačil. Skozi puste, nepriznane pokrajine me je vodila pot.
Nisem poznal ljudi - o Bog, kako dolgo je že od tega, kar sem vi-
del poslednjega človeka, pozneje sem občeval osamimi lutkami,
o kako dolgo je že od tega, kar mi je udarjalo na prho, kar se mi
je toplo v duši razgrela toja beseda, kar mi je nežno v prcu odpe-
valo, kako dolgo, kako dolgo je že temu.

Dolga, težka večnost za trenotek preče. In potem nič in nič več
ronca. Umrla je vera, umrlo je upanje in vsa tista moja počna mla-
da leta so kakor vel spomin. In kakor božji blagoslov je prisijalo
v to črnino: nazaj, tja, tja, kjer je moje mladosti pomarska pot,
tja, kjer je pokopana vsa moja ljubezen, vse moje fantove ke po-
mi. In zdaj sem tu. Moje oči so bolne od solnih krasot. Trakre-
notek me ranja s svojo prelepo, zdravo pesmijo, od povodi mi poje
življenje himno ljubezni, molitve. Zena, pozabil sem na ves svet,
umrl sem. Vse sem se sklonil, v tvoje svetišče, v tvojo tabernakelj.

sem izplakal svo sovo vročo bol, vse svoje mlado koprnenje; vanj sem presadil svojo fantovsko pesem. Odstrla, razodela si mi morje novih spoznanj, razodela si mi najsvetejše tajne, razvozljala si mi svojo blazoravljajočo ljubeznijo vse uganke, ki same vezale, ob katerih sem lomil, ubijal svojo mladost. Pozabil sem na vse. Ni več poti nazaj. V tebi živim in glej čudo, nevesta: iz tebe klije nov svet na vse strani, se odpirajo nove poti, od vse- povsodi brni s marnična pesem najinega Dneva, najine Noči, ni vezi, nevesta, čudo glej, svoboda, svoboda, o kateri je sanjala duša, pelo srce, glej, kako me je vsega preživil ogenj tvoje ljubezni, Žena, glej, kako se vrata odpoved v svet spremenjja, ljubljena nevesta, glej, kako blaženo je umolknil večer, prižgal nama nebeskih zvezd in zapisal vate pretajno - presveto molitev.

In v molitvi je odrešnje. Ko sem prestopil prag tvoje mladosti; je umrl v meni dvom. In iz mojega srca se je iztrgalo: smrti mi, klenotek je večnost.

Silvija, ničla, kako brepeneče je potrkalo na najino mladost? Kako si razumela? Kako je govorilo srce, pela duša?

Silvija, to je bil prvi klic najinega Dne, oglasilo se je sedaj, ko je umrl dvom, ko sem polepel za to noč, za to laži-lepoto, ko sem se odrekel vsemu, vsemu.

~

Nekaj dni nato sem jo našel v cerkvi. Odkar sem jo obiskal, sem si razdrožil dušo, srce, vzbudil v sebi že davno, davno pokopano preteklost. Vsa čista je bila in zdaj sem jo poklical s pravo pregrešno mislijo nazaj v ha umazani dan. Počakal sem jo pred cerkvijo. Danes je zelo bleda in za temnimi obrvi gro hudo od solz izprane, obledela oči. Lahno mi je dala roko in pustila, da sem jo obdržal malo dalje v roji. Tlu sva v gaj. Pred nama vrvi v dolini v gozto zimsko meglo odeto mesto.

"Silvija, nikdar bi te ne bil smel obiskati. Glej: prišel sem, ves truden, lačen in žejen in premražen in sem te našel in sem bral v tvojih očeh: kod si hodil tako dolgo, da te ni bilo, da ti ni bil povedal, da mi odpuščaš?"

"Kivica sem ti bila, raztrgala sem ti ves bodočnost, za vse življenje sem te prevarala, umorila sem ti pesem, prelomila sem ti damo obljubo."

"Silvija, greh je bil, da sem prestopil prag svojega doma, da sem jedel kruh, ki so ga omesile tvoje roke, s pre^{greh}čeno mislijo sem izstopil, s proklestvom."

"Kaj ti je, Ivan? Bolan si. Viniva se, pa te spremim domov pa pojdes v posteljo. Prinesla ti bom čaja, da se malo spotiš."

"Ne, ne, Silvija, prijetno mi je; ta gozdna tišina lega name kakor gora in zdajle imam občutek, kakor da bi umiral. Glej, Silvija, glej, kako drzna je moja misel, preteklost, ključem nazaj, preteklost, kisto zlagano preteklost, v katero sva oba verovala. Zdaj, zdaj jo ključem nazaj, ko je večnost med nama in bi jo rada prenostila genim trenutkom, zdaj, ko sem tako slab, tako neizgledno slab."

"Ksi mi odpustil. Tako si sebičen, tako neizgledno si sebičen v svoji ljubezni. Ivan, veš, da sem te klicala v tistih strašnih nočeh pričakovanja, v tistih belih samogovorih in prošila: o, da bi bila tvoja in da ne bi bilo tega med nama, kar je drugim ljudem navada, izliv strasti. Preveč, prečisto sem te ljubila, ljubila s ljubeznijo, s katero ljubi vsak človek samo enkrat v življenju. Razodela se tako poudano, skromno, pobožno, ljudje pa izbruhajo vse to iz sebe in ljubijo raje blato! Ivan, zato sem poročila moža, v katerem sem vedela, da bo ljubil samo moje telo. Taj veš, da se tudi pri nas doma niso mogli bopeti in Mirko je bil tudi precej

bogati, ti pa sam s svojo profesorsko službo in z raztrganimi živci -

"- a še vseeno bogatejši. In veš, da je bilo sedaj med nama nekaj smešnega, nekaj, kar naju je razdvajalo. Tudi si videla to prisiljenost moje ljubezni in si me ostavila, ko sem razžalil tvojo prijateljico, - ne - saj ti splot nikdar nisi imela prijateljic, razžalil sem pač neko dekle, kakor sem že razžalil nešteto drugih. In sedaj so zbarantali doma zate."

, Kaj nisi čutil, kaj nisi vendar občutil tistega razočaranja, ki je kričalo iz tistega mojega pisma, ko sem te vabila na poroko? Pa si mi postal zbirko Mlade pesni in pa listu sulo spravičilo: Ne zameri, preveč sem zaposlen, pa mnogo, mnogo sreče. Raniti si me hotel, maščevati si se hotel nad menoj. In potem si umrl zame. Nisem te sprejela kakor ljubinka, kakor molitev, kakor toplo misel, kakor vroč spomin na one umle, dni. Zakaj si gledal v meni to, kar vsi ostali ljudje. Prezgoda si prišel. Še ni bilo kpljenja dovolj za tisti prenelek, ki ga boš tudi ti pozdravil kot veliko odrešenje. Razočaranje se mi hoče, samo, da spoznam, da občutim srečo, mir ljubezni, ki je bila v našem domu."

"Oskrunil sem ti ga, Silvija! Povedla si me v svetlišče svoje ljubezni in si mi dala zreti v dželo materinskega hrepenenja. Jaz sem ti ga pa oskrunil. Zakaj si me klicala? Greh je bil; živel si dvojno življenje, pa si mi hotela dati od te preobličje sreče, ki jo občuti žena ob svojem prvem otroku."

, Zapustil si me. Mož ima svoj dom v ostariji. Ostala sem sama z bolno dečo, žalostna dedovina pijarca. Nima jo ničta. Samo mati je otrokom premalo... Ivan, se lahko nekaj prisim, nekaj velikega?"

"Kar hoče", Silvija."

, Preseli se k nam, pa se boš igral z otroci, jim pravil liste le-
pe pravljice, ki si jih sedaj pišeš. In branko se bo klical, papal...
Joan, kako brezmejno si ljubil otroke, ušli si me zdaj, cano pley
me ušli si. Dom boš imel pri nas, dom, za katerega sem se ogozju-
fala. Tisto sobo ti bom pripravila poleg najine spalnice, - in po
večernih, ko boš bruden, bom sedla k klavirju in ti bom zapela tako
kakor v onih mladih, mladih dneh:

Ich weiß nicht, was alles bedeuten,
daß ich so Brautigam bin;
Ein Märchen aus alten Zeiten,
das kommt mir nicht aus dem Sinn...

Obljubi mi, Joan, samo lo mi obljubi, Princsi nam veselja. Mogoče bo
potem ostal doma tudi Mirko, moj dobri moj. Daj mi roko, Joan, hvala."

~

Sneži. Po ulicah hodim in ničesar iščem. Joj, kako je vse raztrgano
v meni. Rad bi zahajal kisto prestrašno besedo vseh, pa je nemorem. Kam,
kam gre moja pot? Silviya, odgovori in zamori to prestrašno v meni, Ti
moraš, ti moraš...

(Nadaljevanje sledi.)

Skeender:

Moja celica je tempelj.

Tihe želje
so besedci.
Svele sanje
kožni venci
in vesnalke
bela brepenenja...

Moja celica je tempelj;
v njem sem sam oltar,
svetnik
in glavni dar...

.. Pošte! :

Rdeče bom zastla okna.

Rdeče bom zastla okna,
luč na mizici prižgala,
belo pismo napisala
tebi, dragi.

Daleč si in jaz sem sama.
Kako noč plnim ob oknu
in ihtim v prečudni boli.

Drevo pred hišo iztega gole veje,
črne roke grabijo v praznino,
mesec žolt, zavisten in bolan
stemi v dolino, kjer se veter
z velim listjem poigrava.

Zvezde gledam:
plašno v noč skitajo...
Lamo ena se je svetlo razgorela,
podatkomaj sem po njej zahrepenela,
že je za gorami utonila.

Zdaj pa sem vsa okna zagrnila,
v haljo samostoti sem se zavila.
Luč na mizi mi edina je družica,
ko bo belo pismo pišem z vročimi pokami
tebi, brat moj v nepoznani dalji.

J.V.

"Generalna raja Dvořákového, Mrbovského ženina" (13. I. 1925).

O Mrbovském ženinu ne zmorem napisati niti enega stavka, le o
pešju samem si ri dovolil kako misel. Štivilo nastopajočih-sto percer
in pevke in petdeset godbenikov- priča o dobrem imenu g. dirigenta Šipica. Toliko
smo že sudi na glasbenem polju "kulturni", da se mazačev izogibljemo. Od Ša-
tnerjeve kantate do Dvořákově balade - velik korak. Ljubezni, pojdov valnosti

in vytrajnosti je treba, pa gre! Po mojem je zbor od lanskega leta izdatno napredoval. Preciznost, sigurnost v zadevanju, agogika, dinamika, vse boljše kot lani. Opazati je bilo celo teženje po enotni barvnosti zbora. Razumljivo, da se je zbor odlikoval glasi v živahnějšíh partijah; umerjenemu, težkemu tempu mlajše moči še niso kos. Basi so bili nekam prebalki, tenori sočni, alti v nizkih legah prešibki, soprani skoraj vzorni. Izgovarjawa, naglašanje, skratka deklamacija pa me ni zadovoljila. Čemu list nerazno pitegnjeni "l" ob zaprtih zlogih? Saj vse lepše zveni:

bedhajau je, slovo jemau
tako me tešiu je, dejau ...

kakor pa: bedhajab je ... etc! — Neprijetno me je dirnil končni naglas na nekaterih triglavih besedah. Glasba bodi podrejena besedilu v toliko, da more poslušalec tudi brez programa razumeti govorico zbora. Jaki seveda, orkester ne sme niti najmanj siliti v ospredje! Jdi se mi popolnoma napuščno: orkester + zbor, kajšelo orkester + solist! Glasbila naj smisel samo podčrtajo in kadar treba, razširijo, interpretirajo. Orkester sme stopati v ospredje le v samostojnih partijah, ali kvečjemu kakrat, ko je misel že znana in jo hoče skladatelj iz posebnih ozirov z instrumentalnimi glasovi umeriti. (N. n.: Čapkovski 1892, kjer se ruska himna iz zbora preliva v zvonoglasni tokod polnodo nečih glasbil.) — Polistinja gdc. Vladimirova nas je pridobila s svojim prebimim, ljubkoprogim sopranom; le izgovarjawa je mestoma odbijala. G. p. Kolč je bil v prvem delu nekoliko zastit, v drugem delu pa smo že lahko občudovali jasnost in polnost njegovega baritona; glede deklamacije je bil med solisti najbglji. Tenorist g. Fivko je v struici že lepše pel: ali se mu ni zdelo vredno, da bi se pri generalni vaji potrudil, ali pa ni bil disponiran. — Pravijo, da sta koncerta sijajneje uspela ko generalna vaja. Dobro tako! Uprištevajoč mlade moči in težkoče, ki se z njimi imata boriti mariborska Glasbena matica, smo njene peletnice lahko iskreno veselili! —